

Det Anarkistiska Biblioteket

Bortförandet av Spaniens vice honorärkonsul i Milano 1962

Antonio Téllez Solà

Antonio Téllez Solà
Bortförandet av Spaniens vice honorärkonsul i Milano 1962
1996

Polémica nr 60, vintern 1996 (Barcelona)

sv.anarchistlibraries.net

1996

På natten den 29-30 juni 1962 exploderade tre bomber i Barcelona: en nära några av den spanska Falangens lokaler på Plaza Fernando Lesseps: en annan på Opus Dei-ägda Colegio Mayor Monterols: och en tredje på nationella planeringsinstitutet. Det var inga sårade och den materiella förstörelsen var ringa.

Den 19 september 1962 arresterades tre unga frihetliga och åtalades för bombningarna: Jorge Conill Valls, en kemistudent vid Barcelonauniversitetet; och två arbetare, Marcelino Jimenez Cubas och Antonio Mur Peiron. Den 22 september ställdes alla tre inför en militärdomstol (Fall 71-iv-62) och fick följande domar: Jorge Conill Valls, 30 års fängelse; Marcelino Jimenez, 25 år och Antonio Mur 18 år. Kataloniens generalkapten vägrade bekräfta dessa domar; enligt hans åsikt förtjänade de anklagade dödsstraff och han avslög militärdomstolens utslag, vilket betydde att en ny rättegång skulle följa. Sannolikheten var, sett utifrån föregående fall, att alla tre FIJL-militanterna (Frihetliga Iberiska Ungdomsfederationen) skulle få dödsstraff och att avrättning skulle följa snabbt.

I ett försök att rädda livet på Jorge Conill Valls och hans två konfedererade planerade Gruppo Giovanile Libertario (Frihetliga Ungdomsgruppen) i Milano att kidnappa Spaniens general-honorärkonsul i Milano, Conde de Altea.

Gruppen bestod av Amedeo Bertolo, en 21-årig student som hade träffat och blivit vän med de tre anklagade under en resa i Spanien 1962 för att föra in antifrankistiskt propagandamaterial; Gianfranco Pedron, 21, och Aimone Fornaciari, 22. Denna anarkistgrupp hade hjälp av fyra socialister från den revolutionära vänstern, som de beskrev sig själva på den tiden. (Denna var rätt mycket vad som senare beskrevs som den utomparlamentariska oppositionen.) De var Alberto Tomiolo, Vittorio De Tassis, Giorgio Bertani och GianBattista Novello-Paglianti.

Antonio Bertolo förklarade senare att denna ideologiskt brokiga skara kom till eftersom fyra personer inte räckte för att genomföra operationen framgångsrikt och de kunde inte säkra hjälp från andra unga frihetliga; sedan, och detta var den viktigaste faktorn, behövde de en chaufför och ingen av de ursprungliga fyra kunde köra.

När de var klara att agera upptäckte de att konsuln, Conde de Altea, var på semester i Spanien; då det var bråttom att något drag gjordes snabbt för deras spanska kamrater vägrade de att ändra på den ursprungliga planen och lät nöja sig med vice honorärkonsuln, Isu Elias, en 55-åring av polsk börd, som gisslan. I den egentlige konsulns frånvaro var senare hans tillfällige ställföreträdare.

Alberto Tomiolo lade ut 31,000 lire i Verona på att hyra en vit Giulietta: det enda de gjorde var att byta ut dess originalnummerplåt, VR 71538, mot en annan. Originalplåten skulle sättas tillbaka innan hyrbilen återlämnades. De bestämde att utföra operationen torsdagen den 27 september 1962 men, pga av oförutsedda omständigheter, anlände bilen till platsen en halvtimme försenad och när den hade nått Via Ariberti nr 6 var konsulatet stängt. Varpå de hjärnstormade: den kvällen ringde de ett samtal till Isu Elias, påstått för Milanos borgmästares räkning, kristdemokraten Luigi Meda, för att meddela honom att Meda önskade tala med honom och inbjöd honom på arbetslunch morgonen efter på restaurangen La Giarrettiera; för att underlätta för honom att passa tiden skulle en bil sändas för att hämta upp honom.

Fredan den 28 september 1962, kl 12:15, dök Luigi Medas påstådde ”sekreterare” (Vittorio De Tassis) upp och tillsammans gick de över till bilen som parkerats på Via Ariberti, där Alberto Tomiolo (i chaufförsuniform) väntade på dem med motorn igång; Isu Elias satte sig bak medan De Tassis satte sig fram bredvid föraren. Därpå anslöt sig Gianfranco Pedron och Amedeo Bertolo till dem och satte sig på varsin sida om vice-konsuln och varnade honom, medan de siktade på honom med skjutvapen, att inte göra motstånd.

Isu Elias, som kallades som vittne till rättegången mot sina kidnappare, hävdade att bilen gav sig av med hög fart, att den kördes vansinnigt och att de var en hårsman från att kollidera med en spårvagn, att chauffören svängde åt fel håll flera ånger om och att de körde mot rött ljus...

Väl på vägen ut ur Milano satte de på Isu Elias solglasögon, täckta med bandage, med gasbinda och bomull på insidan så att han inte kunde se någonting.

Gianfranco Pedron hade någon till tidigare hyrt en fallfärdig och övergiven bondgård, mer lik ett stall, nära Cugliate Fabiasco, en by med 178 själar ca 50 km norr om Milano och bara 5 km från schweiziska gränsen. Pedron och hans vänner brukade tillbringa veckosluten där. De körde till bondgården via omvägar för att irra bort sin fånge. Vice-konsuln var vettskrämd och hans medpassagerare gjorde allt de kunde under resan för att lugna ner honom: de förklarade att deras avsikt var att hålla honom som gisslan i ett försök att rädda tre arresterade kamrater undan avrättning i Spanien: att de inte skulle skada honom på något sätt.

De lämnade vice-konsuln på bondgården i Cugliate Fabiasco under bevakning av Vittorio De Tassis.

På lördagsmorgonen tipsade de den (pro-kommunistiska) kvällstidningen i Milano, Stasera, om att de hade kidnappat Spaniens vice honorärkonsuln i Milano och förklarade sina motiv. Amedeo Bertolo reste omedelbart till Paris för att därifrån sända en rad kommunikéer till pressen och skrev att den kidnappade vice-konsuln skulle användas som gisslan för att säkra frigivningen i Spanien av Jorge Conill Valls och hans kamrater som hade gripits för politiska förbrytelser.

Kidnappningen orsakade något av en sensation i den spanska liksom i den europeiska och amerikanska pressen.

Det hade förväntats att vice-konsuln skulle lämnas över till en grupp spanska unga frihetliga för att släppas i Geneve vid Förbundet för Mänskliga Rättigheters lokaler och att tillfället skulle utnyttjas för att utfärda en deklARATION som fördömde Francoregimen och generera ännu mer publicitet och därigenom ge operationen ännu större tyngd.

På måndagskvällen den 1 oktober fick vice-konsulns hustru några rader med posten skrivna med kidnappningsoffrets egen handstil. Expressbrevet var frankerat vid Orlyflygplatsen i Paris kl 14:30, 29 september. Brevet sade:

”Käraste Diddy, jag mår bra och ber dig att inte bli upprörd.
Kärleksfulla hälsningar till mamma och Muccia och alla andra.
All min kärlek till dig, din Isu.”

De raderna medföljdes av ett brev från kidnapparna, skrivet i stora blockbokstäver:

”Vi har kidnappad den spanske vice-konsuln i Milano i ett försök att stoppa avrättningen av tre unga antifascister åtalade i Barcelona. Doktor Elias svävar inte i någon fara. Vi garanterar att han kommer att befrias när vi, tack vare nyheten om hans bortförande, fört våra tre kamrater i Barcelonas hemska öde till världens kännedom. Leve det fria Spanien!”

Ett identiskt brev skickades till kvällstidningen Stasera i Milano. Tanken att släppa vice-konsuln i Geneve fick snabbt överges pga att ofattbara risker uppstod. Alberto Tomiolo, som hade agerat chaufför under bortförandet och vars uppgift var att lugnt stanna hemma och inget mer, greps av panik och berättade för en advokat om sin nervositet. Den senare rådde honom att kontakta vänsterjournalister (kommunister, mer eller mindre) eftersom det var extremt farligt att lämna episodens upplösning

För andra gången hade en ”politisk” rättegång i Italien erkänt den förmildrande omständigheten att de åtalade agerat utifrån ädla moraliska och sociala överväganden.

Amedeo Bertolo deklarerade efter rättegången:

”Jag var fängslad bara så länge rättegången pågick. Det var värt straffen vi fick för vi räddade en kamrats liv – om än han senare hävdade att han räddades av påven – och vi visade att trots alla våra brister kan en smula entusiasm ge betydande resultat, utan något behov av de stora resurser som nu används.”

Vad gäller resurserna de hade tillgängliga vid kidnappningen erinrade Amedeo Bertolo att de hade spenderat 80,000 lire på hela operationen, det mesta av det på hyrande av bilen. ”Vi var så pank”, sa han, ”att medan kidnappningen pågick fick vi göra en matsamling bland våra vänner så att gisslan och hans vakt kunde äta.”

Jorge Conill var rätt otacksam mot kamraterna som hade gått så långt för att säkra hans överlevnad. I fängelset hoppade han av till kommunisterna och när han frigavs utnämndes han till politiskt sekreterare för Föreande Socialistpartiet i Katalonien (PSUC). När påve Paulus VI (den tidigare kardinal Montini) dog gjorde Conill uttalanden som inte hade något med fakta att göra, tog på sig aktioner han inte haft någon del i och om vilka han inte hade någon kunskap, och han hävdade att det hade varit påven som räddat hans liv. Som vi sagt tidigare skickades påvens meddelande om nåd den 8 oktober – han hade tidigare vägrat intervensera – och den högsta militärdomstolen hade avslagit åklagarens begäran om dödsstraff och bekräftat domen på livstids fängelse den 5 oktober, det vill säga tre dagar före påvens intervention.

exklusivt i anarkisters händer. Tomiolo kontaktade några reportrar på Stasera men historien spreds snabbt genom deras kollegor och till polisen fick nys om detaljer som satte hela operationen i fara.

När väl de unga frihetliga fick veta vad som pågick bakom ryggen på dem bestämde de att frige vice-konsuln genast.

På kvällen den 1 oktober kallade Alonso Gama, förste sekreterare på Spaniens ambassad i Rom, som hade avdelats för att tillfälligt ta över efter Isu Elias, till en presskonferens på konsulatet vid Via Ariberti.

Reportrarna trodde att de skulle få höra något intressant officiellt uttalande om bortförandet och dök viligt upp. Alonso Gama klargjorde direkt att ”för att undanröja något missförstånd”, så skötte han pressmeddelandena, men ”endast i frågor som rör konsulatet”. När en reporter frågade ”Och rörande den sak som hållit allmänhetens intresse de senaste tre dagarna och tvingat polisen till rasande verksamhet och krävt akut handling?” svarade Alonso Gama: ”Jag har precis kommit från Rom och vet absolut ingenting om det där. I vilket fall kan inte den här kidnappningen få något resultat: även om varenda diplomat kidnappades skulle det inte ha minsta effekt på den spanska regeringen.”

Dialogen fortsatte några minuter innan diplomaten ”som hade en massa att göra” bråskande lämnade reportrarna.

I sällskap med Nozzoli, en reporter på Il Giorno och efter att ha varnat Vittorio, gav sig Amedeo Bertolo av till Cugliate Fabiasco under morgontimmarna den 2 oktober för att lämna över vice-konsuln till reportern. Men när de två männen nådde bondgården var det bara för att upptäcka att fågeln flugit sin kos en kort stund innan: buren var tom. Nino Puleiro, en reporter på veckotidningen ABC, hade fått nys om det via ett anonymt telefonsamtal och hade anlänt ca 1:30.

Vittorio De Tassis hade trott att han var reportern från Il Giorno, lämnat över sin fånge och försvunnit. Nino Puleiro eskorterade vice-konsuln till ABCs redaktionskontor. Klockan 2:30 lämnade tidningens chefredaktör, Gaetano Baldacci, över den befriade fången till chefen för insatsstyrkan, som hade kommit som svar på hans telefonsamtal.

Bertolo återvände omedelbart till Milano för att varna sina vänner för att de stod i direkt fara och se till att de klarade sig.

Så direkt var faran att polisen anlände till bondgården tre timmar efter att vice-konsuln släppts och ifall de inte var de första att dyka upp så berodde det bara på att de kommit vilse i skogen i närheten.

Och så hade Isu Elias, Spaniens vice honorärkonsul i Milano, hållits fången i sammanlagt bara fyra dagar.

Dagen före (1 oktober) hade de unga frihetliga utfärdat ett uttalande till agenturen ANSA: det sa:

”KOMMUNIKÉ FRÅN FIJL (Internationella Frihetliga Ungdomsfederationen)

Den fria världens unga människor kan inte ignorera de brott som begås av Francoregeringen mot de olyckliga spanjorernas frihet och liv. Kidnappningen organiserades för att fokusera världsoinionens uppmärksamhet på den sorgliga situationen för tre unga frihetliga dömda i Barcelona. Vi vill inspirera världens anständiga demokrater till en känsla av moralisk och materiell samhörighet med det spanska folket. Vi har återlämnat vice-konsuln som utlovat för att visa att våra metoder inte är de som används av Franco och hans falangistpolis.

Milano 1 oktober.”

Inom en dag efter Isu Elias frigivning hade Gianfranco Pedron plockats in i Cerro Maggiore nära Milano. Han var son till en hantverkare och studerade jordbruk på Milanouniversitetet; han var medlem i Internationell Frihetlig Ungdom. Några yttranden av värdinnan som hyrde ut bondgården satte polisen på spåret. Det dröjde inte länge förrän alla de andra också var arresterade: Alberto Tomiolo, Luigi Gerli, Vittorio De Tassis, son till ordföranden för Trentos handelskammare, och reportrarna Aldo Nobile och Giampero Dell’Aqua, samt Nino Vaccari (alla tre från tidningen Stasera). Den enda som smet undan polisen var Amedeo Bertolo som hade flytt först till Genua, sedan till närheten av Novara och slutligen till Paris. Bilen som användes vid kidnappningen hittades i ett garage i Verona. I gryningen den 4 oktober förstörde en våldsam brand bondgården där vice-konsuln hade hållits: ingenting blev kvar utom ytterväggarna. En undersökning fann att elden var en olyckshändelse, troligen orsakad av någon cigarettfimp kastad av någon av de många människor som traskat omkring på platsen och fått fart genom sågspånet och byggnadens träpanel.

Jorge Conill, Marcelino Jimenez och Antonio Mur ställdes till svars en andra gång den 5 oktober 1962 inför högsta militärdomstolen. Åklagaren, överste Rafael Diaz Llanos, begärde dödsstraff för Conill och livstids fängelse för de andra, men domstolen bekräftade domarna som fällts den 22 september. Dock rapporterade Americas Associated Press av misstag att Jorge Conill dömts till döden.

Denna felaktiga nyhet plockades upp av all media och det i en allmän tro att Jorge Conill stod inför döden som en högljudd antifrankistisk demonstration tågade i Milano dagen efter: den samlades utanför det spanska generalkonsulatet på Via Ariberti, några hundra meter från Piazza del Duomo; demonstranterna bar plakat med arga antifrankistiska slagord. Den 8 oktober skickade kardinal Giovanni Battista Montini, Milanos ärkebiskop (som tog över efter Johannes XXIII i Vatikanen som Paulus VI den 21 juni 1963) ett meddelande till Franco som manade till nåd för Jorge Conill, Marcelino Jimenez och Antonio Mur. Det sa:

”För de katolska studenternas i Milano och min egen räkning ber jag Ers Excellens om nåd för de dömda studenterna och arbetarna, så att människoliv må skonas och att det klagörs att allmän ordning i ett katolskt land kan försvaras annorlunda än i länder utan kristen tro och seder.”

Tisdagen den 13 november 1962 startade rättegången i Varese (Lombardiet) mot de iblandade i kidnappningen av Isu Elias.

Amedeo Bertolo hade sagt från Paris att han skulle dyka upp frivilligt på rättegången för att axla sin del av ansvaret med sina kollegor. Fastän domstolsbyggnaden var hårt bevakad av carabinieri lyckades den förrymde ta sig igenom till rättegångssalen, föreställande en advokats assistent. Det blev stort hallå när han avslöjade sin identitet i domstolen.

Som väntat vändes rättegången till ett monumentalt protestmöte och tillfälle för antifrankistisk propaganda, som fallet varit vid den tidigare Genuarättegången den 13 november 1950 då italienarna Gaspere Mancuso, Gaetano Busico och Eugenio De Lucchi hade stått åtalade i samband med attacken mot det spanska konsulatet i Genua den 8 november 1949.

Den 21 november var det sista förhöret mot de direkta förövarna till kidnappningen och sju andra medhjälpare.

Juryen överlade i två timmar och tio minuter. Domarna som fälldes var som följer: för De Tassis, Bertolo, Pedron, Gerli och Tomiolo, 7 månaders fängelse; för Fornaciari 4 månader. De Tassis fick en månad extra för olaga vapeninnehav och Bertolo, Pedron och Tomiolo fick ytterligare 20 dagar: Bertani och Novelli-Paglianti dömdes till 5 månader; reportrarna Nobile och Dell’Aqua, 4 månader och Vincenzo Vaccari befanns oskyldig.

Å andra sidan beordrade domstolen att straffen skulle upphävas i varje punkt och de dömda männen skulle inte hamna i brottsregistret och att alla som plockats in skulle släppas omedelbart.